

Agenda voor de bijeenkomst “Toekomst van de gewasbescherming in graszaad en graszoden” dd 24-6-15

1. Opening door de voorzitter	Wim Geluk (Innoseeds)
2. Ontwikkeling sectoren (areaal verleden, heden toekomst, etc)	David Kasse (BO akkerbouw)
3. Wat zijn de onkruidproblemen in graszaad en graszoden	Piet van der Linden (Barenbrug)
4. Uitgevoerd en lopend onderzoek	Johan Wander (DLV Plant)
5. Hoe kijkt de agrochemie tegen ons onderzoek	Jos Tielen (Bayer)
6. Wat hebben we de afgelopen jaren (dankzij het onderzoek) bereikt en waar hebben we zorgen over middelen die wegvalLEN	Gea Bouwman (Plantum / CEMP)
7. Hoe kan het Loket Kleine Toepassingen ondersteunen in het realiseren / behouden van toelatingen?	Martine van IJzendoorn (NVWA)
8. Discussie: Hoe verder met gewasbescherming in graszaad en graszoden - Hoe gras op het etiket houden bij herregistratie - Welke problemen ervaren de agrochemiebedrijven bij (her)registratie, zwaarte eisen NL t.o.v. EU	o.l.v. de voorzitter

Ontwikkelingen in de sector graszaad en graszoden

Rusthoeve, Colijnsplaat 24 juni 2015

De Werkgroep Graszaad en Graszoden

- Nieuwe start na opheffing van Productschap Akkerbouw
- Platform van Plantum, LTO en NVKG: kwekers, zaaizaadhandel, graszaadtellers, graszodenkwekers, secretariaat op een neutrale plek: Brancheorganisatie Akkerbouw
- Overleg over landbouwbeleid, bemesting etc.
- Aansturing van precompetitief teeltkundig onderzoek
- Financiering van dit onderzoek, bijdrage teelt en handel
- Volledig pakket aan gewasbeschermingsmiddelen is essentieel:
 - onderzoek screening en toepassing Rusthoeve/DLV
 - Coördinatie kleine toepassingen

Areal

Graszaadteelt in Nederland (ha)

	1960	1970	1980	1990	1995	2000
	8.800	9.000	19.300	26.945	21.715	23.049
	2005	2010	2011	2012	2013	2014
	28.631	12.523	10.670	14.383	12.682	12.334
						2015 (voorl.)
						13.168

Grassoden in Nederland (ha)

Jaarlijks rond 2.000 ha

Verdeling over de soorten

	2005	%	2012	%	2015 voorl.	%
Engels raaigras	19.266	69,7	10.506	73,0	9.995	75,9
Roodzwenkgras	2.358	8,5	376	2,6	193	1,4
Rietzwenkgras	1.821	6,6	768	5,3	1.354	10,3
Westerwolds raaigras	1.518	5,5	1.149	7,9	316	2,4
Italiaans raaigras	734	2,7	513	3,6	317	2,4
Veldbeemdgras	1.226	4,4	562	3,9	339	2,6
Overige	702	2,6	509	3,5	654	5,0
Totaal	27.625	100	14.383	100	13.168	100

Kenmerken van de graszaadsector

- 5 handelsbedrijven: Innoseeds, Barenbrug, DSV zaden Nederland, Vandinter Semo, Joordens
- Nederland: kweker van nieuwe rassen
- Sterke concentratie van bedrijven in laatste 30 jaar
 - 100% contractteelt: 2 contractvormen
 - Participatiecontracten, telers deelt in prijsrisico
 - Vaste prijs contracten, telers geen prijsrisico

Kenmerken van de markt

- Markt is de wereldmarkt, invloed van wisselkoersen, conjunctuur
- Afzetmarkt verschilt van de markten van voedingsgewassen: het weer in uitzaaiperiode grassen beïnvloedt het verbruik; financiële situatie veehouderij bepaalt beslissing tot herinzaai, economische situatie beïnvloedt recreatieve markt
- Planning productie: concurrentie met andere gewassen, meerjarige teelt, langdurige opslag mogelijk

Belangrijk voor de Nederlandse graszaad- en graszodensector

- Graszaadteelt in Nederland levert ongeveer 10% van de productie in de EU en is naar verhouding duur, maar heeft enkele voordelen ten opzichte van andere teeltgebieden: klimaat en bodem, vakbekwaamheid telers/loonwerkers
- Volledig pakket gewasbeschermingsmiddelen is voorwaarde voor continuïteit van de graszaadteelt, Nederland moet streven naar hoge kwaliteit
- Contact met fabrikanten is essentieel: graszaad en graszoden meenemen in toelatingsaanvragen
- Attentie: het gaat om meerdere soorten; hooi is diervoeder; omschrijving toepassing: graszaad, graszoden, grasland, grasveld



Visie Bayer CropScience op onderzoek expertisecentrum graszaad en graszoden

Jos Tielen, Technical Manager



Science For A Better Life

Context



- Areaal graszaad NLD is relatief beperkt
- Muv Engels raaigras zijn alle gras-soorten kleine gewassen
- Totaal areaal ruim 12000 ha, verdeeld over veel gras-soorten

- Voor dossier is ondersteuning hoofdkantoor nodig
 - Niet alleen mbt werkzaamheid/phytotox, maar vooral voor berekeningen aangaande water, niet doelwit organismen etc

- Denemarken is een land waar ook interesse is in grappaadmiddelen

Context

- Voor registratie in Engels raaigras is er een bio-dossier nodig
- Overige soorten kunnen middels kleine toepassing geregistreerd worden.
- Effectiviteit en selectiviteit niet beoordeeld door CTGB
- Disclaimer op etiket !
- Samenwerking met CEMP (Gea Bouwman)



Waar vinden we elkaar?



- Het expertisecentrum graszaad en graszoden (ECGG) zoekt oplossingen voor telers en heeft goede ideeën voor mogelijke kandidaten voor screeningen
- Screeningen van middelen zijn nuttig
- Voor toetsing is goede communicatie gewenst. Indien fabrikant niet bereid is om te investeren heeft het geen zin
- Voer proeven uit volgens EPPO richtlijnen, opdat ze (internationaal) bruikbaar zijn voor dossiervorming
 - Contact met nvWA voor precieze richtlijnen (PD richtlijn F18??)

Waar vinden we elkaar?



- Registratie:
 - Voor onderbouwing van gebruik in Engels raigrass zijn in principe nodig (zie EPPO richtlijn PP1-226 (2))
 - 10 (6-15) effectiviteitsproeven
 - 8 selectiviteitsproeven
 - Over 2 jaar verdeeld
 - Verschillende omstandigheden
 - n en 2n vergeleken met UTC en referentie
- Indien er instaproeven zijn zullen fabrikanten aanhaken met potentiële projecten

Waar vinden we elkaar?



- Kijk over de grenzen heen
 - Indien er een toelating voor producten in Denemarken is zijn er mogelijk ook proeven uit de Maritieme EPPO zone beschikbaar
- ! Let op: het kan zijn dat in Denemarken door registratieredenen voor een lagere dosering is gekozen
 - In dat geval overwegen: vinden we de werking nog voldoende, of willen we een hogere dosering (*en kan dit commercieel uit?*)
- Zoek samenwerking met collega instituten/belangengroepen

Conclusie

- Het ECGG heeft expertise in een netwerk waar BCS niet direct volledig in zit
- Voor ECGG is graszaad/zoden 100% van het aandachtsgebied, voor BCS is dit niet het geval
- BCS heeft expertise in het registreren van GBM

Met goede communicatie en samenwerking kunnen we gebruik maken van elkaar's krachten!





Bedankt voor uw aandacht!



Science For A Better Life

Resultaten middelenpakket graszaad en graszoden

24 juni 2015 – Gea Bouwman



Gewasbeschermingsproblemen graszaad- en grassodenenteelt

Knelpunten:

1. ONKRUIDEN
2. schimmels
3. graszoden: bodeminsecten; aaltjes
4. graszaad: groeiregulatie / legering
5. slakken
6. 2014, 2015: muizen!
7. graszaad: bladluizen, graszaadgalmug

Hoe kan het probleem, chemisch of niet-chemisch,
aangepakt worden?
→ Onderzoek

Hoe krijgen we toelating voor een middel?
→ Coördinatie effectief middelenpakket



Hoe realiseren van toelatingen?



Zorgen voor aanpassing beleid

'toelatingsroutes':

- Reguliere aanvragen door toelatinghouders
- Derdenaanvragen door de sector (met medewerking toelatinghouder = TH)
 - Aanvraag uitbreiding etiket door TH
 - Wederzijdse erkenning van buitenlandse toelatingen
 - 120 dagen vrijstelling

Financieringshulp: Fonds Kleine Toepassingen



Resultaten en ontwikkelingen in beleid

- Procedure voor kleine toepassingen (NLKUG); wordt nog gewerkt aan verdere verbetering;
- Aanpassing Definitielijst Toepassingsgebieden Gewasbescherming (DTG): duidelijke plek voor graszodenteelt;
- Aanpassing areaalgrenzen;
- Omzetting etiketten (van WGGA naar WG); geeft bedreigingen en kansen
- Toenemende eisen aan dossier en in beoordeling (bijvoorbeeld: vogels en zoogdieren)
- EU 1107/2009 met zonele beoordeling en harmonisatie (nog aan het begin)
-
-
-

Resultaten toelatingen (1)

Vorige keer (juni 2013):

1. Tramat (ethofumesaat): terug en breed
2. Puma: uitbreiding rietzwenk en grassoden
3. Pilot / Targa Prestige: zwenkgras breed
4. Diverse middelen tegen sneeuwschimmel in graszdenteelt
5. Acanto: graszaad
6. Vrijstelling najaarsgebruik slakkenkorrels
7. Merit Turf: graszdenteelt (tegen emelten)
8. Primo Maxx: graszdenteelt
9. Moddus: graszaad



• • •

Resultaten toelatingen (2)



Afgelopen twee jaar:

1. Callisto: graszaad (m.u.v. Engels raai) en
graszodenteelt
2. Hussar Vloeibaar: struisgraszaadteelt (was er al
in zwenk- en beemdgras)
3. Sencor Vloeibaar: grazzodenteelt
(graszaadteelt bleek niet haalbaar)
4. Starane Top: graszaad en 'grasvegetatie' = incl.
graszodenteelt
5. Puma: behoud graszaad en grassoden na
herregistratie

Maar ook zaken (**nog**) niet gelukt of kwijt geraakt... (1)

1. Beperking niet mogen vervoederen hooi na gebruik ethofumesaat nog op etiket; (en steeds vaker gebruiksbeperking hooi)
2. Gallant nog niet terug in graszaadteelt (hard-en roodzwenk)
3. Sencor: graszaad van etiket na herregistratie
4. Verigal D (bifenoxy en MCPP) per 1 sept. 2015 weg, nog geen opvolger
5. MCPA: graszaad en cultuurgrasland van etiket na herregistratie per 1 sept. 2015
6. Jepolinex Pro (dicamba en MCPA): wel ‘cultuurgrasland’ (= incl. graszodenrenteel), maar geen graszaadteelt meer



Maar ook zaken (**nog**) niet gelukt of kwijt geraakt... (2)

7. Metaldehyde-slakkenkorrels alleen nog maar toelating voor bedekte teelten
8. Allegro: graszaad van etiket na herregistratie
9. Boxer: graszaad van etiket na herregistratie
10. ProSeed (thiram) zaadbehandeling: alleen nog ten behoeve van bedekte teelten en t.b.v. export
11. En: nieuwe problemen... (zoals muizen)



Ter afsluiting en overweging

Door onze gezamenlijke inspanningen (onderzoek, toelatingshouders, sector, beleid) bereiken we resultaten voor het middelenpakket voor graszaad en graszoden, maar...

.... toenemende eisen en kosten maken het moeilijk toepassingen te behouden en nieuwe middelen beschikbaar te krijgen....

.... continue aandacht en investering nodig!

Wat kunnen we doen?

Graszaad- en graszodenbedrijfsleven hecht aan voortzetten onderzoek en voortdurende aandacht voor effectief middelenpakket

- Werkgroep na opheffen Productschap Akkerbouw per 1/1/2015 verder met haar activiteiten onder Plantum-vlag

Wat kunt en wilt u bijdragen (vanuit gewasbeschermingsindustrie, beleid) en: wat heeft u daarvoor nodig?





Dank voor uw aandacht!



Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken



Loket Kleine Toepassingen



Martine van IJzendoorn



Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Inhoud

- Kader
- Activiteiten NvWA
- Instrumenten



EU Verordening

Mogelijkheden - Effectief Middelen Pakket

- Art. 51: Uitbreiding van toelatingen kleine toepassingen
- Art. 40: Wederzijdse erkenning
- Art. 53: Noodsituaties gewasbescherming





Art 51.: Definitie Kleine Toepassing in NL

1. Niet op ruime schaal geteeld:
 - onbedekte teelt < 5.000 ha
 - bedekte teelt < 1.000 ha
 - < 5% van de teelt t.o.v. de teeltgroep (volgens DTG-lijst)
2. Op ruime schaal geteeld, maar voldoet aan een uitzonderlijke behoefte, betreft ziekten en plagen die:
 - niet standaard voorkomen in de betreffende teelt
 - alleen voorkomen onder specifieke omstandigheden (bv grondsoort, teeltwijze)

Lijst kleine toepassingen → eind 2015 beschikbaar?

NLKUG

Mogelijkheden KT in graszaadteelt en graszodenteelt



NVWA: Activiteiten Kleine Toepassingen

- Loket Kleine Toepassingen
- Fonds Kleine Toepassingen
- Internationaal Kleine Toepassingen
- ExpertCentre Speciality Crops



Loket Kleine Toepassingen

- Oplossingsrichtingen en -routes zoeken voor gewasbeschermingsproblemen in overleg met sector en/of toelatinghouder en Ctgb
- Sector verantwoordelijk voor:
 - » in kaart brengen probleem
 - » werken aan oplossingsrichtingen

Werken aan structurele oplossingen en signalering van problemen





Fonds Kleine Toepassingen

Wacht op EU notificatie!

- Doel: Financiële ondersteuning voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biologische bestrijders voor Kleine Toepassingen.
- Beheer: Stichting Kleine Toepassingen Gewasbeschermingsmiddelen
- Bestuur: Nefyto en LTO Nederland
- Financiering: 50% bedrijfsleven (Nefyto en LTO) + 50% Ministerie van EZ
Maximaal € 400.000 per jaar beschikbaar.



Internationale kleine toepassingen

- Samenwerking met andere lidstaten
- Voorkomen dubbel werk
- Onlangs gestart: CEG Seeds
- Gezamenlijk projecten: toelatinghouder, sector en overheden
→ zonale aanvraag kleine toepassingen voor alle lidstaten
- Weten wat er speelt in andere lidstaten





ECSC

- Netwerk:

- sector
- Onderzoek
- Nefyto (toelatinghouders)
- Ctgb
- Artemis
- EZ
- NVWA

- Efficiënt van probleem naar oplossing

- Rol NVWA: coördinatie van de inventarisatie problemen en oplossing – hier sector input via Plantum

Gewenste toepassingen zo vroeg mogelijk kenbaar maken bij toelatinghouder, zodat deze kan meelopen in (zonale) aanvraag

